

Mottagare

Socialdepartementet

Statsrådet Acko Ankarberg Johansson

Formellt brev om akut stöd till Gotland

Region Gotland är i akut behov av ekonomiskt stöd för att klara sitt uppdrag som både region och kommun. Detta är en unik lösning som blivit allt mer ohållbar och vi står nu inför extraordinära utmaningar som landets enda ö-region.

Gotlands politiska partier har samlats kring att något måste göras. Vi ser tre möjliga handlingsalternativ framåt:

- Ge Region Gotland ett ö-tillägg som möjliggör både det kommunala- och regionala uppdraget såväl som tar höjd för den civila beredskap det geografiska läget kräver.
- Lägg ihop Region Gotlands sjukvård med annan sjukvårdsregion med större befolkning som kan bära det som det extraordinära ö-läget medför.
- Låt staten ta över gotländsk sjukvård

Det samhällsekonomiska läget har gjort situationen för Region Gotland mer akut. Pågående lågkonjunktur med inflation och en extrem kostnadsutveckling, kryddad med kompetensbrist och ett ohållbart hyrsystem, gör att sjukvården inte kan bäras av 61 000 gotlänningar. Det strukturella underskottet som vi kan härleda till ö-faktorn i hälso- och sjukvården beräknades under 2023 till cirka 300 miljoner kronor per år. Det motsvarar cirka 4,5 procent av Region Gotlands budget. Detta tror vi nu är alldeles för lågt räknat och en siffra som inte heller räknats upp med kostnadsutvecklingen.

Även tidigare utredningar har konstaterat att det finns ett betydande strukturellt underskott på grund av ö-faktorn. Jämför vi med vilka merkostnader Region Gotland har för hälso- och sjukvård i jämförelse med riket hamnar vi istället på 600 miljoner kronor per år, vilket är 9 procent av Region Gotlands budget. Totalt har vi nu alltså ett strukturellt underskott på mellan 1,5-2,5 miljarder kronor under en fyraårsperiod. Det lägre spannet är från ö-kostnadsutredningen och det högre spannet är merkostnader för hälso- och sjukvård på Gotland i jämförelse med riket.

Region Gotland måste ha rimliga förutsättningar att utifrån sitt skatteunderlag ta ansvar för utvecklingen inom den kommunala delen av välfärden på ön. Vi måste kunna erbjuda en långsiktigt hållbar verksamhet även inom skolan, förskolan, omsorgen tillsammans med ett kultur- och fritidsutbud och all annan kommunal service som också behövs, till öns 61 000 invånare, unga som gamla.

Sverige saknar ö-politik och Gotland drabbas hårt av detta. I OECDs territoriella granskning (se vidare bilaga 1) konstateras att Sverige saknar en nationell ö-politik. En sådan politik tar hänsyn till ekonomiska faktorer för att vi är en ö utan fast förbindelse med fastlandet. I den nämnda rapporten konstateras att Gotland i OECD:s egen typologi klassificeras som en övervägande rural, avlägsen TL3-region. Ö-kostnaderna märks tydligt i avgörande frågor som hälso- och sjukvård, kollektivtrafik, transporter och beredskap (se vidare bilaga 2).

Gotland riskerar att hamna i en negativ spiral i sin utveckling. Om regionen tvingas dra ner på service runt om på ön påverkar det hela öns attraktivitet och inte minst näringslivets förutsättningar att utvecklas och attrahera arbetskraft.

Staten ställer nu även krav på att regioner och kommuner även ska utveckla civilförsvaret. Detta gör att situationen blir ännu mer ohållbar. Gotland har ett uttalat strategiskt läge i försvaret av Sverige. Vi måste ha en egen kapacitet på ön, i kris, krig och i fred. Vi behöver ett nytt akutsjukhus för öns eget behov, oaktat vilka krav säkerhetsläget ställer på oss. Det finns även krav och förväntningar på ett beredskapssjukhus framåt, men oklarheten kring vem som ska finansiera detta är stor. Hela världens ögon riktas mot Gotland just nu.

Ni hälsas härmed även varmt välkomna att delta på det rundabordssamtal som kommer att hållas den 25 juni kl.14:00 på Residenset i Visby, i Region Gotlands regi. Inbjudan skickas separat.

Vänliga hälsningar

Meit Fohlin (S) regionstyrelsens ordförande
Andreas Unger (M) regionstyrelsens vice ordförande